

ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนในจังหวัดพะเยา Efficiency of Household Financial Management in Phayao Province

กานต์พิชชา กองคนขวา

สาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

Guntipishcha Gongkhonkwa

Department of Finance and Investment, School of Business and Communication Arts,
University of Phayao

19 Moo. 2, Meaka, Meang Phayao, Phayao, 56000

Email : plalioh@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือนและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนในจังหวัดพะเยา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 383 ครัวเรือน ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ข้อมูลด้านการเงินของครัวเรือน และข้อมูลการบริหารการเงินในครัวเรือน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เส้นทางเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็น 2 ประเด็นสำคัญคือ 1) ภาพรวมของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 8.49 จากคะแนนรวม 16 คะแนน โดยประสิทธิภาพในการจัดการด้านสินเชื่อและการจัดการด้านการออมอยู่ในระดับสูง แต่สำหรับประสิทธิภาพในการจัดการด้านกระแสเงินสดและการจัดการด้านการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง 2) จากการวิเคราะห์เส้นทางแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษา จำนวนรายได้หลัก จำนวนรายได้เสริม ค่าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน และจำนวนเงินออม มีอิทธิพลบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน ในทางตรงกันข้ามค่ารักษาพยาบาลของครัวเรือนจะมีอิทธิพลลบต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน ทั้งนี้ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการบริหารการเงินของครัวเรือนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านหนี้สินและความยากจน

คำสำคัญ : การบริหารการเงิน ประสิทธิภาพ ครัวเรือน

Abstract

The purposes of this research are to evaluate the household financial management efficiency and to study the factors influencing household financial management efficiency in Phayao province. A survey with responses from 383 households was obtained by stratified random sampling. The research instrument is a questionnaire which collected information on socio-demographic information, household financial information, and household financial management. In accordance with the research purposes, the researcher used path analysis to explore the factors that affect the household financial management efficiency.

This research found two important points which could be summarized as follows. 1) The result showed that overall household financial management efficiency is at a moderate level with an average score of 8.49 of the total 16.00 — credit management and saving management are at a high level, whereas cash flow management and investment management are at a moderate level. 2) The evidence from path analysis showed a significant positive effect of education level, regular income, extra income, household consumption expense, and amount of savings on household financial management efficiency. On the contrary, household medical expense had negatively affected household financial management efficiency. According to the research result, this research could be used as a guideline for planning a household financial management to solve the debt and poverty problems.

Keywords : Financial Management, Efficiency, Household

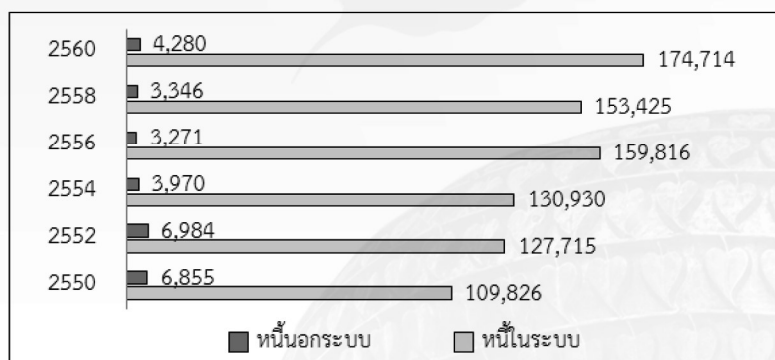
บทนำ

ประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเผชิญกับปัญหาด้านการเงินของภาคครัวเรือนซึ่งเป็นผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมมากที่สุด ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและได้เร่งให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนด้วยการบรรจุเป็นแนวทางเพื่อแก้ไขในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงการจัดตั้งนโยบายและโครงการเพื่อส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาและเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศให้มีความมั่นคงในระยะยาว แต่กระนั้นปัญหาดังกล่าวยังไม่หมดและคงอยู่คู่สังคมไทยตลอดมา โดยสาเหตุหนึ่งเกิดจากคนไทยจำนวนไม่น้อยขาดทักษะการบริหารเงินและขาดความรู้พื้นฐานด้านการเงิน อีกทั้งประชาชนไม่มีการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณทำให้ไม่มีความมั่นคงทางการเงินทั้งในปัจจุบันและในอนาคตส่งผลให้ต้องพึ่งพิงสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ (สุภมาส อังศุโชติ และกาญจน์ กังวานพรศิริ, 2558) และยังคง

เผชิญกับปัญหาทางการเงินต่อไปเรื่อย ๆ จนได้นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคม เช่น โจรกรรม อาชญากรรม และปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดจากความเครียดทางการเงิน (Catherine, 1996) ดังนั้น การจัดการทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก เพราะช่วยให้การบริโภคของภาคครัวเรือนมีความราบรื่น (Dirk, Kees, and Rachel, 2016)

จากปัญหาด้านการเงินของภาคครัวเรือนในสังคมไทยที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากทัศนคติการใช้จ่ายเงินเกินตัว (Marianne, Jeanne, and Sondra, 2003) และบรรทัดฐานทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและเทคโนโลยีจนทำให้ผู้คนปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางการเงินของแต่ละครัวเรือน (Vladimir, 2013) ทำให้กลายเป็นสังคมบริโภค (กฤษฎา เสกตระกูล, 2553) ซึ่งประชาชนมีปริมาณการออมในระดับต่ำและมีหนี้สินเกินความสามารถในการชำระคืน โดยสามารถสังเกตได้จากสถิติหนี้สินภาคครัวเรือนไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2560 ตามภาพที่ 1 จะเห็นว่าปริมาณหนี้สินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะหนี้สินในระบบ และเมื่อพิจารณาตามประเภทหนี้สินที่เกิดขึ้นพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีหนี้สินในระบบสูงกว่าหนี้สินนอกระบบ โดยเป็นที่น่าสนใจว่าหนี้สินในระบบได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของประเทศไทย (หน่วย: บาท)

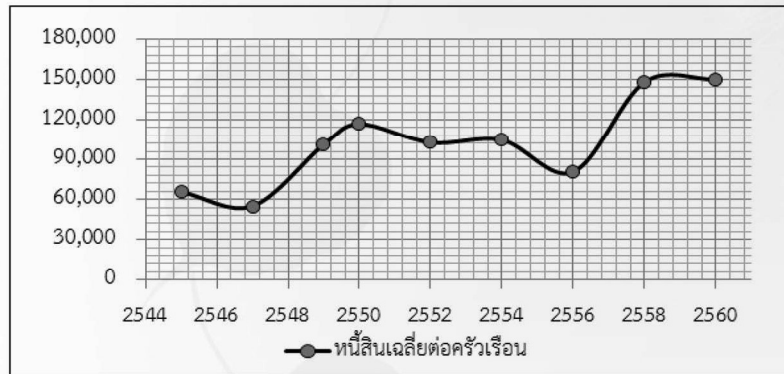
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม

2562, จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ เว็บไซต์ <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยาตามภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ครัวเรือนในจังหวัดพะเยามีแนวโน้มปริมาณหนี้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 80,662 บาท เป็นจำนวน 148,000 บาท ในปี พ.ศ. 2558 อีกทั้งในปีล่าสุดคือ ปี พ.ศ. 2560 ครัวเรือนในจังหวัดพะเยามีปริมาณหนี้สูงถึง 150,059 บาท โดยวัตถุประสงค์หลักของการก่อหนี้คือ 1) เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน 2) เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน 3) เพื่อใช้ทำการเกษตร ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นของปริมาณหนี้ครัวเรือนดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความล้มเหลวของการบริหารการเงินของครัวเรือนในจังหวัดพะเยา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดข้อสงสัยและมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัญหาทางการเงินของแต่ละครัวเรือนในจังหวัดพะเยาที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันมีสาเหตุมาจากการบริหารการเงินในด้านใด

ภาพที่ 2 สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยา (หน่วย: บาท)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยา. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2562, จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ เว็บไซต์: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

โดยผลจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อทุกหน่วยงาน และภาคส่วนครัวเรือนก็จะทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนในแต่ละด้านว่ามีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งหากพบว่าประสิทธิภาพการบริหารการเงินมีระดับต่ำในด้านใดด้านหนึ่งก็สามารถพัฒนาหรือสร้างทักษะในการบริหารการเงินในด้านนั้น ๆ ให้เพิ่มสูงขึ้นได้ โดยจะนำไปสู่การปรับสถานะทางการเงินของครัวเรือนให้มีความมั่นคงมากขึ้น (Thi, Keong, and Nicki, 2012) รวมทั้งการแก้ไขหรือลดปัญหาด้านหนี้สินและความยากจนของครัวเรือนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือนของประชาชนในจังหวัดพะเยา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงิน หมายถึง การพยายามเชื่อมช่องว่างทางการเงินระหว่าง “เราอยู่ ณ ที่ใดในปัจจุบัน” กับ “เราต้องการไป ณ ที่ใดในอนาคต” ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งการวางแผนทางการเงินจะนำไปสู่การมีความมั่นคงทางการเงินและความมั่นคงในชีวิต ทั้งนี้การวางแผนการเงินของครัวเรือนมีหลักในการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับการวางแผนการเงินของบุคคล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553: 14-18) โดยงานวิจัยในอดีตได้ทำการศึกษาการจัดการด้านการเงินของครัวเรือนใน 4 ด้าน

ประกอบไปด้วย 1) การจัดการกระแสเงินสด 2) การจัดการสินเชื่อ 3) การออม และ 4) การลงทุน (Marianne et al., 2003) นอกจากนี้หลักในการจัดการทางการเงินจะประกอบไปด้วย 1) การสร้างงบประมาณทางการเงิน 2) การกำหนดเป้าหมายในการลดปริมาณหนี้สิน 3) การกำหนดเป้าหมายในการออม และ 4) การปรับปรุงพัฒนาแผนการใช้จ่าย (Denyelle and Lynne, 2010)

แนวคิดด้านรายได้

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินสดที่บุคคลได้รับเข้ามา (ศิรินุช อินละคร, 2559: 19) ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้คือ อายุ การศึกษา อาชีพ คุณสมบัติเฉพาะตัว ความน่าเชื่อถือ เวลาและโอกาส และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้แหล่งที่มาของรายได้จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 แหล่งคือ 1) รายได้จากการทำงาน ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงไปแลกกับเงิน ซึ่งเมื่อทำงานไม่ได้ก็จะทำให้รายได้ส่วนนี้ไม่เกิดขึ้น 2) รายได้จากสินทรัพย์ ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้เงินทำงาน หรือการใช้เงินเพื่อสร้างเงิน ด้วยการนำไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (รัชนิกร วงศ์จันทร์, 2558: 128)

แนวคิดด้านค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่าย หมายถึง จำนวนเงินสดที่ใช้จ่ายออกไป (สุตารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2555: 129) โดยค่าใช้จ่ายจะจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ (ศิรินุช อินละคร, 2559: 19) 1) ค่าใช้จ่ายคงที่ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายในจำนวนที่เท่ากันทุก ๆ งวด โดยเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถเพิ่มหรือลดได้ 2) ค่าใช้จ่ายผันแปร ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายในจำนวนไม่คงที่หรือไม่เท่ากันในแต่ละงวด เช่น โดยค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะสามารถควบคุมได้หรือสามารถเพิ่ม/ลดได้

แนวคิดการบริหารจัดการหนี้สิน

หนี้สิน หมายถึง เงินที่บุคคลไปกู้ยืมมาหรือเกิดจากสัญญาในการซื้อสินค้าและบริการและมีภาระผูกพัน ที่ต้องชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยในอนาคต เช่น การกู้ยืมจากสถาบันการเงิน หนี้ค้างชำระจากการซื้อสินค้าและบริการผ่อนส่ง หนี้สินที่เกิดจากภาระค้ำประกันบุคคลอื่น (รัชนิกร วงศ์จันทร์, 2558: 88) ซึ่งจำนวนเงินในการกู้ยืมจะแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็นและลักษณะการใช้จ่ายของแต่ละบุคคล (สุนี ศักร นันท์, วรณีย์ บรรทัด, สุมาลี จิระมิตร, และดารณี พุทธิวิบูลย์, 2554: 83) โดยปัจจัยด้านพฤติกรรมจะมีผลกระทบต่อหนี้สินที่เกิดขึ้น และการบริหารจัดการทางการเงินเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของสภาวะหนี้สิน (Catherine, 1996) ทั้งนี้การกู้ยืมจะมีข้อเสียซึ่งสามารถสรุปได้คือ 1) เมื่อมีความสามารถในการใช้จ่ายมากขึ้น และขาดการวางแผนในการใช้จ่ายก็จะทำให้ไม่มีเงินชำระหนี้ 2) การกู้ยืมจะเป็นการนำรายได้ในอนาคตมาใช้ซื้อสินค้า/บริการเพื่อบริโภคในปัจจุบัน ทำให้จำนวนเงินที่สามารถใช้จ่ายได้ในอนาคตลดลง 3) ต้นทุนของการกู้ยืมจะมีทั้งในส่วนดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นที่มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ดังต่อไปนี้

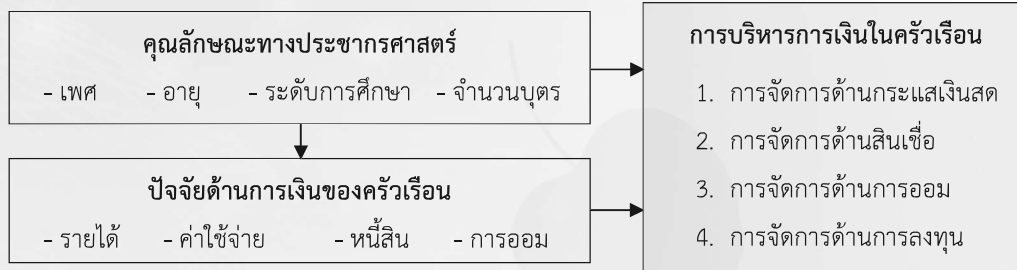

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือน คือ อายุ และการศึกษา (Marta, 2017) โดยอายุจะมีผลกระทบด้านบวกต่อการจัดการทางการเงิน (Gerrit, IM, & WF, 2011) ซึ่งงานวิจัยของ นัคมน์ อ่อนพุทธา, วิมล หลักรัตน์, ญาณิศา ศรีบุญเรือง, และจักรพันธ์ โสมเกษตริน (2561) ก็พบว่า อายุ มีผลต่อการจัดการการเงินในครัวเรือน อีกทั้งงานวิจัยของ Marco and Jinkook (2018) ที่พบว่า เงินไขด้านอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความรับผิดชอบทางการเงินของครัวเรือน โดยผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบด้านการเงินของครัวเรือน รวมไปถึงผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมของภาคครัวเรือนก็พบว่า เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ต่อการออมของครัวเรือน (รดา อุดลย์วัฒนกุล, 2549) อย่างไรก็ตามการออมจะลดลงตามอายุ (Dirk et al., 2016)

2. ข้อมูลทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือน คือ รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายคงที่ของครัวเรือน และจำนวนการจ่ายชำระหนี้ในแต่ละเดือน (Marta, 2017) โดยครัวเรือนที่ใช้จ่ายใช้สอยเงินอย่างอิสระมักมีปัญหาในการวางแผนทางการเงิน ส่วนครัวเรือนที่มีการจัดการทางการเงินจะมีแนวโน้มตัดสินใจลงทุนและจ่ายชำระหนี้เพิ่มขึ้น (Gerrit, 2011) แต่จำนวนหนี้จะมีผลกระทบด้านลบต่อการจัดการทางการเงิน (Gerrit et al., 2011) ซึ่งภาระหนี้สินในปัจจุบันและความสามารถในการชำระหนี้จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต (เสาวนีย์ ณ นคร, อาแว มะแส, และรติพร ถึงฝั่ง, 2558) กล่าวคือหนี้ครัวเรือนส่งผลให้มีการใช้จ่ายเกินตัว เหลือเงินไม่พอกับการใช้จ่ายด้านอื่น ทำให้ตนเองเดือดร้อน มีคุณภาพชีวิตลดลง มีการบริโภคมากจนการออมมีน้อย และเกิดหนี้เสีย (นิตยา ลีมีไพศาล, 2560) โดยหากครัวเรือนมีความรู้ในการจัดการสินเชื่อจะทำให้พฤติกรรมในการจัดการด้านหนี้สินดีขึ้น (Marianne et al., 2003) อีกทั้งจำนวนการออมจะมีผลกระทบด้านบวกต่อการจัดการทางการเงินด้วย (Gerrit et al., 2011) อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของ นัคมน์ อ่อนพุทธา และคณะ (2561) ได้พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการเงินในครัวเรือนคือ 1) ประชาชนประสบปัญหาด้านรายได้ส่งผลให้ไม่มีเงินเหลือเพียงพอที่จะออมในแต่ละเดือน 2) ประชาชนไม่มีการบริหารจัดการรายได้ส่งผลให้ไม่มีเงินเหลือเพื่อชำระหนี้ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของ รดา อุดลย์วัฒนกุล (2549) ที่เกี่ยวข้องกับการออมและการลงทุนของภาคครัวเรือนพบว่า รายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นมีผลให้การออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นมีผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลง โดยในส่วนของการรายได้นี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปริมาณการลงทุน (Christopher, 2017) ซึ่งครอบครัวที่มีรายได้สูงจะต้องการลงทุนในตลาดทุนและยินดียอมรับความเสี่ยงมากขึ้น (Dirk et al., 2016)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแต่ละครัวเรือนของทั้ง 9 อำเภอในจังหวัดพะเยา โดยจำนวนครัวเรือนในจังหวัดพะเยามีจำนวน 97,411 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, 2562) ซึ่งเมื่อนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีทราบกลุ่มประชากรชัดเจนตามวิธีของ Robert and Daryle (1970) จะทำให้ได้เท่ากับ 383 ครัวเรือน อย่างไรก็ตามเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากตัวแทนของครัวเรือนเพียง 1 คน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระจายตัวอย่างครอบคลุมมากที่สุด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

อำเภอ	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. เมืองพะเยา	16,899	67
2. จุน	6,938	27
3. เชียงคำ	20,405	80
4. เชียงม่วน	3,834	15
5. ดอกคำใต้	14,293	56
6. ปง	11,960	47
7. แม่ใจ	9,174	36
8. ภูซาง	9,081	36
9. ภูพานยาว	4,827	19
รวม		383

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยได้แนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนแนวคิดทางวิชาการและงานวิจัยในอดีต เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้แบบสอบถามจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีจำนวน 4 ข้อคำถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนบุตร

ส่วนที่ 2: ข้อมูลด้านการเงินของครัวเรือน มีจำนวน 10 ข้อคำถาม โดยประกอบไปด้วยข้อมูล 4 ด้าน คือ 1) ด้านรายได้: จำนวนรายได้หลัก และจำนวนรายได้เสริม 2) ด้านค่าใช้จ่าย: ค่าอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายสำหรับการผ่อนชำระสินค้า ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา และค่ารักษาพยาบาล 3) ด้านหนี้สิน: สถานะด้านหนี้สิน และจำนวนหนี้สิน 4) ด้านการออม: จำนวนเงินออม และวัตถุประสงค์การออม

ส่วนที่ 3: ข้อมูลการบริหารการเงินในครัวเรือน ซึ่งเป็นคำถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน มีจำนวน 8 ข้อคำถาม โดยประกอบไปด้วยข้อมูล 4 ด้านคือ 1) ด้านการจัดการกระแสเงินสด: ความพอเพียงของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย และการจัดการด้านการใช้จ่าย 2) ด้านการจัดการสินเชื่อ: ระยะเวลาการชำระหนี้ และลักษณะการชำระหนี้ 3) ด้านการออม: ความถี่ในการออม และพฤติกรรมการออม 4) ด้านการลงทุน: ความถี่ในการลงทุน และพฤติกรรมการลงทุน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ทั้งนี้การแปลผลระดับประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้นดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลผลระดับประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

การบริหารการเงินของครัวเรือน	คะแนน	ประสิทธิภาพ	ช่วงคะแนน
1. การจัดการด้านกระแสเงินสด	4	ระดับสูง	2.68 – 4.00
2. การจัดการด้านสินเชื่อ	4	ระดับปานกลาง	1.34 – 2.67
3. การจัดการด้านการออม	4	ระดับต่ำ	0.00 – 1.33
4. การจัดการด้านการลงทุน	4	ระดับสูง	10.68 – 16.00
รวมการบริหารการเงินของครัวเรือน	16	ระดับปานกลาง	5.34 – 10.67
		ระดับต่ำ	0.00 – 5.33

2. เส้นทางการสัมพันธ์เชิงสาเหตุ สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารการเงินของครัวเรือน โดยใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลของ กัลยา วานิชย์บัญชา (2556) คือ Chi-square/Df น้อยกว่า 3, P-value มากกว่า 0.05, Root Mean Squared Error of Approximation (RMSEA)

น้อยกว่า 0.05, Normal Fit Index (NFI) มากกว่า 0.90, Incremental Fit Index (IFI) มากกว่า 0.90, Tucker Lewis Index (TLI) มากกว่า 0.90, Comparative Fit Index (CFI) มากกว่า 0.90

ผลการวิจัย

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์และด้านการเงินของครัวเรือน

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 50-59 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีบุตรจำนวน 2 คน

ข้อมูลด้านการเงินของครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้หลักต่ำกว่า 10,000 บาท และไม่มีรายได้เสริม โดยด้านค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคมากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการผ่อนชำระสินค้า ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของบุคคลในครัวเรือน และค่ารักษาพยาบาลของบุคคลในครัวเรือน สำหรับด้านหนี้สินส่วนใหญ่มีหนี้ในระบบอย่างเดียว ซึ่งมีหนี้สินจำนวนมากกว่า 250,000 บาท และด้านการออมส่วนใหญ่มีจำนวนเงินออมในแต่ละครั้งมากกว่า 2,000 บาท ซึ่งมีวัตถุประสงค์การออมเพื่อกรณีฉุกเฉิน

ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการจัดการกระแสเงินสด		
ความพอเพียงรายได้ต่อค่าใช้จ่าย		
มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย (0)	137	35.77
มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย (1)	214	55.87
มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย (2)	32	8.36
การจัดการด้านการใช้จ่าย		
ไม่มีการบริหารการใช้จ่าย (0)	86	22.45
มีการบริหารการใช้จ่ายเป็นบางครั้งคราว (1)	161	42.04
มีการบริหารการใช้จ่ายเป็นประจำ (2)	136	35.51
2. ด้านการจัดการสินเชื่		
ระยะเวลาการชำระหนี้		
มีระยะเวลาการชำระหนี้ไม่แน่นอน (0)	29	7.57
มีระยะเวลาการชำระหนี้ที่แน่นอน (1)	269	70.24
ไม่มีหนี้ (2)	85	22.19
ลักษณะการชำระหนี้		
ชำระหนี้ด้วยจำนวนเงินที่ไม่แน่นอน (0)	55	14.36

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน (ต่อ)

ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ชำระหนี้ด้วยจำนวนเงินที่แน่นอน (1)	243	63.45
ไม่มีหนี้ (2)	85	22.19
3. ด้านการออม		
ความถี่ในการออม		
ไม่มีการออม (0)	89	23.24
มีการออมเป็นบางครั้งบ้างคราว (1)	117	30.55
มีการออมเป็นประจำ (2)	177	46.21
พฤติกรรมการออม		
ไม่มีการออม (0)	89	23.24
มีจำนวนเงินออมที่ไม่แน่นอน (1)	208	54.31
มีจำนวนเงินออมที่แน่นอน (2)	86	22.45
4. ด้านการลงทุน		
ความถี่ในการลงทุน		
ไม่มีการลงทุน (0)	181	47.26
มีการลงทุนเป็นบางครั้งบ้างคราว (1)	115	30.03
มีการลงทุนเป็นประจำ (2)	87	22.72
พฤติกรรมการลงทุน		
ไม่มีการลงทุน (0)	181	47.26
มีจำนวนเงินลงทุนที่ไม่แน่นอน (1)	167	43.60
มีจำนวนเงินลงทุนที่แน่นอน (2)	35	9.14

ด้านการจัดการกระแสเงินสด ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตามเนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่มีการบริหารการใช้จ่ายเป็นบางครั้งบ้างคราว และไม่มีการบริหารการใช้จ่ายสูงถึงร้อยละ 22.45 จึงเป็นสาเหตุให้มีครัวเรือนที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายสูงถึงร้อยละ 35.77

ด้านการจัดการสินเชื่อ ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีระยะเวลาชำระหนี้แน่นอนและชำระหนี้ด้วยจำนวนเงินที่แน่นอน แต่ครัวเรือนที่ชำระหนี้ด้วยจำนวนเงินที่ไม่แน่นอนก็มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 14.36 โดยสามารถนำไปสู่ปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนดอกเบี้ยและการชำระหนี้ของครัวเรือนที่สูงขึ้น

ด้านการออม ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออมเป็นประจำและมีจำนวนเงินออมที่ไม่แน่นอน แต่ทว่าครัวเรือนที่ไม่มีการออมก็มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 23.24 ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพทางการเงินได้

ด้านการลงทุน ผลการศึกษาพบว่า ครวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการลงทุน แต่สำหรับครวเรือนที่มีการลงทุน ส่วนใหญ่จะมีจำนวนเงินลงทุนที่ไม่แน่นอน อย่างไรก็ตามสัดส่วนครวเรือนที่ไม่มีการลงทุนก็สูงถึงร้อยละ 47.26 ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงทางการเงินของครวเรือนในอนาคต

ตารางที่ 4 ระดับประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครวเรือน

การบริหารการเงินของครวเรือน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับประสิทธิภาพ
1. การจัดการด้านกระแสเงินสด	1.86	ปานกลาง
2. การจัดการด้านสินเชื่อ	2.99	สูง
3. การจัดการด้านการออม	2.27	สูง
4. การจัดการด้านการลงทุน	1.37	ปานกลาง
รวมการบริหารการเงินของครวเรือน	8.49	ปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมครวเรือนมีประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.49 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบในการบริหารการเงินของครวเรือนทั้ง 4 ด้านจะพบว่า ครวเรือนมีประสิทธิภาพในการจัดการด้านสินเชื่อและด้านการออมอยู่ในระดับสูง ส่วนประสิทธิภาพในการจัดการด้านกระแสเงินสดและด้านการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยคือ การจัดการด้านสินเชื่อ 2.99 คะแนน การจัดการด้านการออม 2.27 คะแนน การจัดการด้านกระแสเงินสด 1.86 คะแนน และการจัดการด้านการลงทุน 1.37 คะแนน

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

โดยก่อนการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้นด้วยเครื่องมือ 1) Measure of sampling adequacy (MSA) ซึ่งเป็นการทดสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อทดสอบว่าข้อมูลมีลักษณะ Multicollinearity หรือไม่ โดยค่า MSA ต้องมากกว่า 0.5 (สุวิมล ติรภานันท์, 2553: 23) 2) การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร โดยค่า r ต้องมากกว่า 0.7 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้นจะมีผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลในเบื้องต้น

ตัวแปร	MSA	Reliability	ตัวแปร	MSA	Reliability
Ge	.577	.811	Exp3	.800	.788
Ag	.706	.824	Exp4	.782	.804
Ed	.850	.786	De	.786	.784
Child	.657	.806	Sav	.842	.780
Inc1	.861	.770	Cash F.M.	.915	.788
Inc2	.799	.798	Cre. M.	.664	.795

ตารางที่ 5 ผลทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลในเบื้องต้น (ต่อ)

ตัวแปร	MSA	Reliability	ตัวแปร	MSA	Reliability
Exp1	.907	.779	Sav. M.	.821	.788
Exp2	.917	.787	Inv. M.	.930	.785

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) = 0.831, Chi-Square = 2471.730, Df = 136, Sig = 0.000

หมายเหตุ : Ge = เพศ, Ag = อายุ, Ed = ระดับการศึกษา, Child = จำนวนบุตร, Inc1 = จำนวนรายได้หลัก, Inc2 = จำนวนรายได้เสริม, Exp1 = ค่าอุปโภคบริโภค, Exp2 = ค่าใช้จ่ายสำหรับการผ่อนชำระสินค้า, Exp3 = ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา, Exp4 = ค่ารักษาพยาบาล, De = จำนวนหนี้สิน, Sav = จำนวนเงินออม, Cash F.M. = การจัดการด้านกระแสเงินสด, Cre. M. = การจัดการด้านสินเชื่อ, Sav. M. = การจัดการด้านการออม, และ Inv. M. = การจัดการด้านการลงทุน

จากการตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมพบว่า ค่า MSA ตามวิธี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = 0.831, ค่า Chi-square = 2471.730, ค่า Df = 136, และค่า Sig = 0.000 (มีนัยสำคัญ) นอกจากนี้ยังพบว่าดัชนี MSA และค่าความเชื่อมั่น (r) มีค่าผ่านเกณฑ์ทั้งหมด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรชุดนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบ

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สมมติฐานที่ 1 : ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนบุตร มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

Factors		B	Estimate	S.E.	C.R.	P
Household F.M.	Ge	-0.062	-0.111	0.086	-1.294	0.196
	Ag	0.022	0.017	0.046	0.383	0.702
	Ed	0.672*	0.425	0.039	10.939	***
	Child	0.077	0.074	0.05	1.492	0.136
R ² = 0.422						

* มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน คือ ระดับการศึกษา โดยระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.672

สมมติฐานที่ 2 : ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนบุตร มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือน

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

Factors		B	Estimate	S.E.	C.R.	P
Financial F.	Ge	-0.064	-0.209	0.125	-1.676	0.094
	Ag	0.109*	0.156	0.067	2.347	0.019
	Ed	0.856*	0.987	0.059	16.697	***
	Child	0.224*	0.403	0.074	5.422	***
$R^2 = 0.634$						

* มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือน คือ 1) อายุ โดยอายุที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.109 2) ระดับการศึกษา โดยระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.856 3) จำนวนบุตร โดยจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.224

สมมติฐานที่ 3 : ปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือน ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และการออม มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

Factors		B	Estimate	S.E.	C.R.	P
Household F.M.	Inc1	0.369*	0.161	0.025	6.401	***
	Inc2	0.215*	0.099	0.02	5.07	***
	Exp1	0.127*	0.061	0.025	2.436	0.015
	Exp2	0.032	0.018	0.024	0.724	0.469
Sav	Exp3	-0.027	-0.012	0.02	-0.624	0.532
	Exp4	-0.129*	-0.064	0.02	-3.148	0.002
	De	0.018	0.006	0.015	0.423	0.672
$R^2 = 0.802$						

* มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

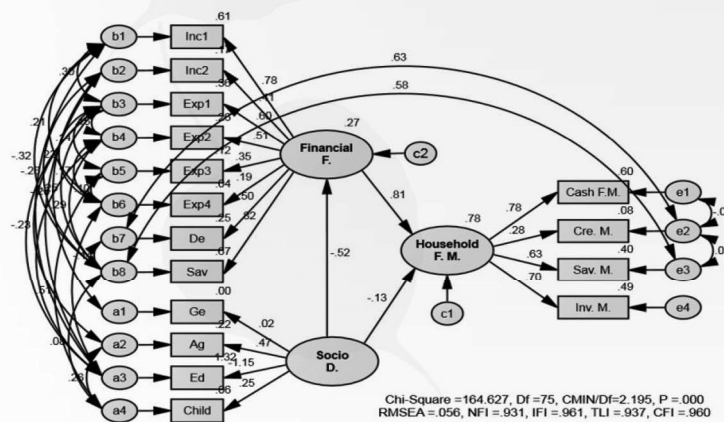
ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน คือ 1) จำนวนรายได้หลัก โดยเมื่อรายได้หลักมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.369 2) จำนวนรายได้เสริม โดยเมื่อรายได้เสริมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.215 3) ค่าอุปโภคบริโภค โดยเมื่อค่าอุปโภคบริโภคมี

จำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.127 4) ค่ารักษาพยาบาล โดยเมื่อค่ารักษาพยาบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนลดลง 0.129 5) จำนวนเงินออม โดยเมื่อจำนวนเงินออมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.506

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล (Goodness of Fit Index) ด้วยค่าดัชนี Chi-square/ Df, P-value, RMSEA, NFI, IFI, TLI และ CFI โดยผลการตรวจสอบเป็นดังนี้

ภาพที่ 4 โมเดลเชิงสาเหตุ

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการปรับโมเดลเพื่อให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ ค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์คือ Chi-square/DF เท่ากับ 2.195 ดัชนี NFI เท่ากับ 0.931 ดัชนี IFI เท่ากับ 0.961 ดัชนี TLI เท่ากับ 0.937 และดัชนี CFI เท่ากับ 0.960

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์อิทธิพล

ตัวแปร	อิทธิพล	Socio D.	Financial F.	R ²
Household F.M.	TE	-0.555	0.805	0.779
	DE	-0.134	0.805	
	IE	-0.420	-	
Cash F.M.	TE	-0.431	0.625	0.604
	DE	-	-	
	IE	-0.431	0.625	
Cre. M.	TE	-0.157	0.227	0.080
	DE	-	-	
	IE	-0.157	0.227	

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์อิทธิพล (ต่อ)

ตัวแปร	อิทธิพล	Socio D.	Financial F.	R ²
Sav. M.	TE	-0.352	0.511	0.403
	DE	-	-	
	IE	-0.352	0.511	
Inv. M.	TE	-0.389	0.565	0.492
	DE	-	-	
	IE	-0.389	0.565	

หมายเหตุ : TE = อิทธิพลรวม, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลในภาพรวมพบว่า 1) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน -0.134 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน -0.420 2) ปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน 0.805 แต่ไม่พบอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 77.90%

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของการบริหารการเงินครัวเรือนทั้ง 4 ด้านจะพบว่า 1) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์มีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านกระแสเงินสด -0.431 และปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนมีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านกระแสเงินสด 0.625 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 60.40% 2) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์มีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านสินเชื่อ -0.157 และปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนมีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านสินเชื่อ 0.227 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 8.00% 3) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์มีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านการออม -0.352 และปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนมีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านการออม 0.511 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 40.30% 4) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์มีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านการลงทุน -0.389 และปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนมีอิทธิพลรวมต่อการจัดการด้านการลงทุน 0.565 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 49.20%

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.49 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบของการบริหารการเงินครัวเรือนจะพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดการด้านสินเชื่อและการจัดการ

ด้านการออมอยู่ในระดับสูง แต่สำหรับประสิทธิภาพในการจัดการด้านกระแสเงินสดและการจัดการด้านการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ระดับการศึกษา จำนวนรายได้หลัก จำนวนรายได้เสริม ค่าอุปโภคบริโภค และจำนวนเงินออม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน แต่สำหรับค่ารักษาพยาบาล มีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือน โดยคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนได้ 77.90%

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นการค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนในจังหวัดพะเยา ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือนคือ ระดับการศึกษา โดยจะมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Marta (2017) ที่พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือน และผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังคล้ายคลึงกับ Marco and Jinkook (2018) ที่พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบด้านการเงินของครัวเรือน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่า เพศ อายุ และจำนวนบุตร ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ Marco and Jinkook (2018); นัคมน์ อ่อนพุทธา และคณะ (2561); Gerrit et al. (2011); รดา อุดลย์วัฒนกุล (2549) เนื่องจากความแตกต่างด้านพื้นที่ในการทำวิจัยจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยมีความแตกต่างตามไปด้วย

ปัจจัยด้านการเงินของครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือนคือ จำนวนรายได้หลัก จำนวนรายได้เสริม ซึ่งทั้งสองปัจจัยจะมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Marta (2017) ที่พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือน นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Christopher (2017) และ Dirk et al. (2016) ที่พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปริมาณการลงทุน โดยครอบครัวที่มีรายได้สูงจะมีความต้องการลงทุน นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังพบว่า ค่าอุปโภคบริโภคมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน และค่ารักษาพยาบาลมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน โดยผลการวิจัยดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับ รดา อุดลย์วัฒนกุล (2549) ที่พบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนมีผลกระทบต่อการออมภาคครัวเรือน โดยเมื่อค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลง อีกทั้งผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังพบว่า จำนวนเงินออมมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Gerrit et al. (2011) ที่พบว่า จำนวนการออมมีผลกระทบด้านบวกต่อการจัดการทางการเงิน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ไม่

พบว่าหนี้สินมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินในครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ Marta (2017); Gerrit et al. (2011); นิตยา ลิ้มไพศาล (2560) เนื่องจากความแตกต่างด้านบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงทำให้ผลการวิจัยมีความแตกต่างตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาจะเห็นว่าครัวเรือนในจังหวัดพะเยามีประสิทธิภาพการบริหารการเงินครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากหลาย ๆ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับชุมชนสามารถเข้าไปให้ความรู้ในการบริหารเงินโดยเฉพาะการจัดการด้านรายรับ-รายจ่ายและการจัดสรรเงินสำหรับการลงทุน ก็จะทำให้ครัวเรือนมีสภาพคล่องและความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาปัจจัยภายนอกที่อาจจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินของครัวเรือนเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมในทุกมิติมากขึ้น และควรเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและผลการวิจัยที่มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2562). *จำนวนครัวเรือนในจังหวัดพะเยา*. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2562, จาก กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เว็บไซต์: https://www.dopa.go.th/main/web_index.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- กฤษฎา เสกตระกูล. (2553). *การวางแผนการเงินส่วนบุคคล: เมื่อประชาชนมั่งคั่ง ประเทศก็มั่นคง*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2562, จาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เว็บไซต์: <https://member.set.or.th/set/education/knowledgedetail.do?contentId= 53 5&type=article>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). *พื้นฐานการวางแผนการเงิน*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการ พิมพ์ จำกัด.
- นิตยา ลิ้มไพศาล. (2560). ผลกระทบของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อเศรษฐกิจไทยและมาตรการรองรับ. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 9(2), 268-282.
- นัคน อ่อนพุทธา, วิมล หลักรัตน์, ญาณิศา ศรีบุญเรือง, และจักรพันธ์ โสมะเกษตริน. (2561). การจัดการการเงินในครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลป่าหยาต อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 12(1), 40-50.
- รดา อุดลย์วัฒนกุล. (2549). *ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย*. ปริญญานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2558). *การบริหารการเงินส่วนบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.

- ศิรินุช อินละคร. (2559). *การเงินบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2555). *การเงินส่วนบุคคล*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สุนี ศักรนันท์, วรณีย์ บรรทัด, สุมาลี จิระมิตร, และดารณี พุทธิวิบูลย์. (2554). *การบริหารสินเชื่อ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภมาส อังศุโชติ และกาญจน์ กังวานพรศิริ. (2558). แนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(14), 146-158.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยา*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2562, จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ เว็บไซต์: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สถิติหนี้สินภาคครัวเรือนของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2562, จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ เว็บไซต์: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>
- เสาวนีย์ ณ นคร, อาแว มะแส, และรติพร ถึงฝั่ง. (2558). พฤติกรรมการบริโภค การเป็นหนี้ และคุณภาพชีวิตของชาวประมงทะเล ในตำบลสีชล อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 10(33), 27-38.
- Catherine, M. W. (1996). Financial management, coping and debt in households under fanatical strain. *Journal of Economic Psychology*, 17, 789-807.
- Christopher, S. (2017). Tax measures and household financial behavior: Evidence from France. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 66, 127-135.
- Denyelle, B. K., & Lynne, M. B. (2010). *Family Financial Management-Planning for the Future*. The University of Arizona. Retrieved December 12, 2018, from University of Arizona Website: https://cals.arizona.edu/backyards/sites/cals.arizona.edu.backyards/files/b10spring_pp15-16.pdf
- Dirk, B., Kees, G. K., & Rachel, A.J. P. (2016). Household financial planning and savings behavior. *Journal of International Money and Finance*, 69, 95-107.
- Gerrit, A. (2011). The Division of Household Tasks and Household Financial Management. *Zeitschrift fur Psychologie: Consumer Behavior & Economic Decisions*, 219, 198-208.
- Gerrit, A., IM de G., & WF van R. (2011). Mental budgeting and the management of household finance. *Journal of Economic Psychology*, 32, 546-555.

- Marco, A., & Jinkook, L. (2018). *Cognitive decline and household financial decisions at older ages*. Retrieved December 11, 2018, from ScienceDirect Website: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212828X17300506>
- Marianne, A. H., Jeanne, M. H., & Sondra, G. B. (2003). Household Financial Management: The Connection between Knowledge and Behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 310-322.
- Marta, M. (2017). Evaluation of Household Finance Management Effectiveness in the Biggest Polish Cities. *Acta Universitas Lodzensis*, 1(327), 93-106.
- Robert, V. K., & Daryle, W. M. (1970). Determining Sample Size for Research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Thi, H. P., Keong, Y., & Nicki, A. D. (2012). The impact of financial management practices and financial attitudes on the relationship between materialism and compulsive buying. *Journal of Economic Psychology*, 33, 461-470.
- Vladimir, G. (2013). Organization of Financial Management in a Household. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 17(1), 1-5.